

KANADSKÁ LITERÁRNÍ BOHEMISTIKA

VERONIKA AMBROSOVÁ

Český jazyk a literatura se v Kanadě vyučují pouze na univerzitě v Torontu. Studium české literatury v Kanadě se datuje až od roku 1968. V té době začali v Torontu přednášet profesori Gleb Žekulin a Lubomír Doležel. Od samého počátku se výuka české literatury vyznačovala vysokou úrovní. Tak například Doleželova kniha *Narrative Modes in Czech Literature* (1973)¹ upoutala pozornost odborníků v oboru teorie vyprávění a vzbudila jejich zájem jak o české teoretické myšlení, tak i o českou literaturu všeobecně. Toronto se díky Doleželovi stalo také sídlem sémiotického kroužku, který každoročně pořádá letní školu sémiotiky. Tato setkání kromě jiného umožnila použít český materiál mimo úzký rámec bohemistiky a uvést jej ve všeobecně literárním kontextu. Některé Doleželovy články a hlavně jeho další kniha, *Occidental poetics: Tradition and Progress* (1990), sloužily jako zdroj informací o Pražské škole a jejích teoriích. V poslední době se Doležel věnuje především problematice teorie fikčních světů. Použil ji například ve svém článku o Čapkových pohádkách *Karel Čapek – A Modern Storyteller* (1992).

Od roku 1989 působí v Torontu Veronika Ambrosová, která se zabývá hlavně českým dramatem a divadlem. V poslední době se také soustřeďuje na tvorbu moderních českých spisovatelek, například Milady Součkové, Daniely Fischerové a Zuzany Brabcové.

Kanada a zejména Toronto nabyly v bohemistickém světě na proslulosti také díky nakladatelství Sixty-eight Publishers, založenému Zdenou a Josefem Škvoreckými. Vycházely tam nejen knihy zakázaných, ale i zapomenutých či neznámých autorů. Josef Škvorecký, je dnes považován za kanadského spisovatele a jako takový přitahuje pozornost kanadské veřejnosti. Výrazem tohoto zájmu je kniha *Prague Blues* (1990), jejíž autor Sam Solecki, specialista na anglickou literaturu, se začal zabývat dílem Josefa Škvoreckého a vydal nejen velmi zasvěcenou studii, ale také soubor článků o Škvoreckém *The Achievement of Josef Škvorecký* (1994).

Moderní české drama uvedla do anglicky mluvícího světa Markéta Goetz-Stankiewiczová. Nejprve uveřejnila obsáhlou studii *The Silenced Theatre: Czech Playwrights Without a Stage* (1979), ve které představila

¹ *Narativní způsoby v české literatuře*, Praha 1993 (u českého vydání jde o rozšířenou a opravenou verzi anglického originálu).

Havla, Topola, Klímu a další jako autory "bez jeviště", a později vydala sborník českých her zakázaných autorů *Drama Contemporary: Czechoslovakia* (1985). Jakousi encyklopedií disidentských zkušeností jsou hry o Vaňkovi, tedy jak Havlovy aktovky, tak texty na ně navazující, psané Pavlem Landovským, Jiřím Dienstbierem a Pavlem Kohoutem. Goetz-Stankiewiczová je shrnula v knize *The Vaněk Plays: Four Authors, One Character* (1987). Další publikace vydaná Markétou Goetz-Stankiewiczovou, nazvaná *Good-bye, Samizdat: Twenty Years of Czechoslovak Underground* (1992), podává přehled o literární produkci samizdatu a umožňuje anglickému čtenáři utvořit si vlastní pohled na tzv. disent.

Právě tak jako Markéta Goetz-Stankiewiczová není ani Eva Le Grandová bohemistkou, ale zabývá se hlavně srovnávací literární vědou. V současné době jí vychází kniha *Memoires du Desir (L'esthetique de Milan Kundera)*, která navazuje na její články o Kunderovi. Jako v Doleželově případě komparatistické zaměření obou autorek přesahuje rámec čistě národní či regionální literatury a přispívá k zařazení české literatury do širšího kontextu.

V podobném duchu je také koncipováno zvláštní číslo časopisu Canadian Slavonic Papers věnované české literatuře, které vyjde v příštím roce. Jedná se o soubor příspěvků pronesených na první bohemistické konferenci s názvem Bohemians at the Crossroads, která se konala v Torontu v lednu tohoto roku. Referáty se týkaly děl Milana Kundery, Václava Havla a Josefa Škvoreckého. Na konferenci vystoupili jak renomovaní vědci (Goetz-Stankiewiczová, Doležel, Solecki), tak i absolventi torontské univerzity. Byli to právě oni, kteří ukázali, že ač je kanadská bohemistika poměrně mladá, je schopna přinést velmi zajímavé výsledky.

BIBLIOGRAFIE

VERONIKA AMBROSOVÁ:

Fictional World and Dramatic Text (Václav Havel's Descent and Ascent), *Style* 1991, s. 310-319.

Pavel Kohout und die Metamorphosen des Sozialistischen Realismus, New York-Berlin 1993.

LUBOMÍR DOLEŽEL:

Occidental Poetics (Tradition and Progress), University of Nebraska 1990.

Karel Čapek – A Modern Storyteller, sb. *On Karel Čapek*, (Michigan Slavic Publications), ed. M. Makin – J. Toman, Ann Arbor 1992.

Narativní způsoby v české literatuře, Praha 1993.

MARKÉTA GOETZ-STANKIEWICZOVÁ:

The Silenced Theatre (Czech Playwrights Without a Stage), University of Toronto 1979.

Ethics at the Crossroads (The Czech "Dissident Writer" as Dramatic Character), *Modern Drama* 1984, s. 112-23.

Drama Contemporary: Czechoslovakia, New York 1985.

ed. *The Vaněk Plays (Four Authors, One Character)*, University of British Columbia 1987.

Good-bye, Samizdat (Twenty Years of Czechoslovak Underground), Northwestern University 1992.

EVA LE GRANDOVÁ:

Memoires du Desir (L'esthetique de Milan Kundera), Montreal (v tisku).

SAM SOLECKI:

Prague Blues (The Fiction of Josef Škvorecký), Toronto 1990.

The Achievement of Josef Škvorecký, University of Toronto 1994.